

ДЕРЖАВНИЙ ФІНАНСОВИЙ КОНТРОЛЬ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ТА ЙОГО АДАПТАЦІЯ ДО УКРАЇНСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА

УДК 336.02(1-87+477)

Бондаренко О.О.,
ст. викладач кафедри
контролю і аудиту
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Актуальність даної статті зумовлена умовами виконання державного фінансового контролю у різних країнах світу, з різними рівнями економіки, а також набуттям державного фінансового контролю (далі – ДФК) все більшого значення для того, аби забезпечити ефективну діяльність різного роду суб'єктів господарювання. Державний фінансовий контроль необхідний у всіх структурах, незважаючи на ступінь розвитку країни адже проблема ефективного використання бюджетних коштів залишається однією з найважливіших проблем сьогодення.

Метою статті є виокремлення особливостей ДФК у зарубіжних країнах та розробка шляхів адаптації до міжнародного середовища.

Питанням державного фінансового контролю присвячені роботи багатьох зарубіжних та відчизняних авторів. Серед українських особливо слід зазначити: Дікань Л. В.[1], Гуцаленко Л. В.[2], Стефанюка, І. Б.[4], Малишева А. В. [5,6] , Миха О. В.[3] та інших.

Державний фінансовий контроль - це контроль за законністю та правильністю розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів суб'єктами фінансово-господарської діяльності органами, їх підрозділами чи службовими особами, які здійснюють контроль у межах своїх повноважень, встановлених законодавством України, а також за законністю надання інформації про фінансовий стан суб'єкту в розрізі всіх передбачених показників задля упередження, виявлення та припинення фінансових правопорушень.[1]

Метою державного фінансового контролю є виявлення порушень принципів ефективного, законного, доцільного та економного використання державних та матеріальних ресурсів, відхилень від

прийнятих стандартів на ранній стадії; упередження від фінансових правопорушень; забезпечення відшкодування заподіяних збитків та притягнення винних у заподіяному до відповідальності; прийняття мір щодо перешкоджання виникнення таких порушень у майбутньому.[2]

У державах тоталітарного типу форми організації та цілі фінансового контролю підпорядковані інтересам правлячої адміністрації. У такому випадку державний контроль є глобальним та має суто фіскальну мету. У державах з перехідною економікою, до яких, до речі, належить й Україна, економіко-правова організація має певні специфічні риси. Наразі такі країни намагаються відходити від тоталітарного ДФК та намагаються створити правову основу для його організації.

Основні аспекти ДФК у різних країнах представлені у таблиці (див. табл. 1).

Таблиця 1

Основні аспекти державного фінансового контролю у різних країнах

Країна	Контролюючий орган	Вповноваження
1	2	3
США	Головне контрольне управління Конгресу США	Може здійснювати оцінку результативності державних програм і діяльності федеральних відомств; проводити спеціальні обстеження і перевірки обстеження і перевірки обґрунтованості цін на продукцію; фінансово-економічних аспектів контрактів міністерства оборони. [5].
Японія	Секретаріат Кабінету Міністрів Японії; Агентство з питань управління та координації	Секретаріат Кабінету міністрів виконує такі роботи, як упорядкування прийнятих рішень, загальна координація, збір інформації.

Продовження табл. 1

1	2	3
Франція	Генеральна інспекція фінансів; Генеральна інспекція адміністрації	Виконує функції контролю на місцях за діяльністю служб Міністерства економіки і фінансів. Вона контролює діяльність усіх призначених державою бухгалтерів та адміністративної бухгалтерії вторинних розпорядників кредитів, державних підприємств, а також тих недержавних органів і підприємств, що перебувають під фінансовим контролем держави. Ця ж установа організовує та здійснює дослідження економічних і фінансових проблем на замовлення державних міністерств і відомств, а також за власною ініціативою. [6]
Велико-британія	Національне контрольно-ревізійне управління	Управлінню надано право проводити перевірки рахунків усіх урядових установ і широкого кола державних органів, які здійснюють більше 60 % державних витрат, а також контролювати субсидії, які надаються місцевими органами влади системі охорони здоров'я, націоналізованим галузям промисловості і державним корпораціям.
Румунія	Рахункова Палата	Всі контрольні органи Румунії мають повноваження перевіряти правильність і повноту сплати платежів до бюджету та використання бюджет-них коштів і державного майна, державних активів, тощо.

Закінчення табл. 1

1	2	3
Індія	Управління Генерального контролера і аудитора Індії	Готують настанови для внутрішніх аудиторів органів влади та урядових компаній щодо порядку проведення аудиту; перевіряють цих аудиторів стосовно дотримання ними аудиторських стандартів, а також досліджувати діяльність приватних аудиторів щодо сумлінності надання аудиторських сертифікатів; проводять додатковий аудит або тестування; здійснюють аудити як принциповий аудитор державних корпорацій відповідно до положень законодавства.
Швеція	Державне ревізійне управління (в деяких джерелах має назву Національне бюро аудиту).	Його метою, як визначено урядом, є досягнення високоякісного управління фінансовою діяльністю. Діяльність Управління характеризується двома напрямками – проведенням щорічних ревізій фінансово-господарської діяльності національних установ і підприємств та ревізією ефективності державних закупівель.

Як видно з таблиці 1, урядовий фінансовий контроль у різних країнах залежить від законодавчого та інституційного забезпечення діяльності контролюючих органів у їхній практиці. [3]

Отже, розглянувши основні аспектиДФК у різних країнах можна зробити наступні висновки щодо адаптації зарубіжного досвідуДФК до національного середовища:

Насамперед необхідно створити документ, який налагодив би механізм діяльностіДФК в Україні та приблизив би його до міжнародних стандартів; запровадити єдиний зовнішній органДФК, який зміг би поєднати в собі усі найкращі риси контролюючих органів зарубіжних країн; необхідно створити єдину інформаційну систему, яка б забезпечила обмін інформацією між державними контролюючими органами.

Лише розробивши стратегію удосконалення, яка б відповідала вимогам сучасності та спиралася на прийняті міжнародні норми можна досягти вирішення основних проблем. Досягнення ефективної роботи органів державного фінансового контролю та реформування контрольних функцій держави зможе сприятливо вплинути на стан національної економіки в цілому.

Література:

1. Дікань Л.В. Фінансово-господарський контроль: навчальний посібник / Л. В. Дікань. – К.: Знання, 2010. – 395с.
2. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль: Навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Коцупатрій - К.: Центр учбової літератури, 2009. - 424 с.
3. Мих О. В. Зарубіжний досвід здійснення контролю в органах виконавчої влади [Електронний ресурс] / О. В. Мих. // Державне будівництво. – 2009. – № 2. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/jpdf/DeBu_2009.34.pdf.
4. Стефанюк І. Б. Методологічні засади функціонування системи державного внутрішнього фінансового контролю в Україні [Текст] / І. Б. Стефанюк // Фінанси України. – 2011. – № 6. – С. 84-102.
5. Малишев А.В. Аудит ефективної діяльності: етап виконання // Фінансовий контроль – 2006 р. - №3 (32) – с.43-45.

6. Характерні аспекти організації державного фінансового контролю за рубежом [Текст] / А. В. Малишев // Фінансовий контроль. – 2003. – №11. – С. 126.

Опубліковано в авторській редакції